

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział pierwszy	
Zmiany społeczno-ekonomiczne polskiej wsi w latach 1918–2005	19
1. Punkt wyjścia; stan społeczno-ekonomiczny wsi w II Rzeczypospolitej	19
2. Polska wieś po II wojnie światowej. Próba periodyzacji zachodzących przemian	30
2.1. Polska wieś w latach 1944–1956	30
2.2. Zmiany w rozwoju wsi w latach 1956–1989	38
2.3. Dylematy rozwoju polskiej wsi po 1989 roku	51
Rozdział drugi	
Szanse edukacyjne dzieci i młodzieży we współczesnej Polsce	71
1. Pojęcie szans edukacyjnych i startu edukacyjnego	71
2. Przyczyny nierówności edukacyjnych i startu edukacyjnego	75
3. Bariery równości szans oświatowych	77
3.1. Pojęcie nierówności (równości)	77
3.2. Bariery ekonomiczne	80
3.3. Bariery przestrzenne i regionalne	82
3.4. Bariery psychologiczne	87
3.5. Bariery ideologiczne	88
3.6. Bariery kulturowe	90

3.7. Bariery szkolno-oświatowe	92
3.8. Bariery płci	97
3.9. Bariery zdrowotne	99
4. Zasady i strategie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wiejskich	103
5. Problemy równego startu edukacyjnego	105
5.1. Równość szans dzieci w wieku przedszkolnym	106
5.2. Równość szans w kwestii uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych	110
5.3. Równość szans a komercjalizacja edukacji	113
5.4. Rola nauczyciela i poradnictwa pedagogicznego w wyrównywaniu startu edukacyjnego dzieci	116
5.5. Równość szans a warunki materialne edukacji	120
6. Szanse edukacyjne dzieci wiejskich jako problem badawczy	123
6.1. Zagadnienie równości szans edukacyjnych w badaniach społecznych	123
6.2. Potrzeby i aspiracje edukacyjne dzieci wiejskich	125
 Rozdział trzeci	
Pytanie o dynamikę socjalizacyjno-edukacyjną polskiej wsi w latach 1970–1998 – badania empiryczne	
1. Założenia teoretyczne i cel badań	129
2. Problemy i hipotezy	131
3. Zmienne i ich operacjonalizacja	138
4. Metoda <i>quasi</i> -panelowa w badaniach empirycznych obszarów wiejskich	145
5. Narzędzia pomiaru diagnostycznego	162
5.1. Kwestionariusz wywiadu	162
5.2. Test słownikowy J. Konopnickiego i M. Ziemby	175
5.3. Test rozumienia tekstu pisanego	176
5.4. Test J. C. Ravena	177

6. Metody opisu i wnioskowania statystycznego	178
7. Teren i organizacja badań	179

Rozdział czwarty

Infrastruktura wsi jako wyznacznik warunków rozwojowych dzieci, młodzieży i jej dorosłych mieszkańców	185
1. Pojęcie infrastruktury	185
2. Wybrane elementy infrastruktury wsi	193
3. Dochody ludności wiejskiej jako warunek korzystania z infrastruktury	198

Rozdział piąty

Środowisko mieszkaniowe społeczności wiejskiej	205
1. Specyfika wiejskiego środowiska mieszkaniowego	205
2. Formy własności	210
3. Warunki mieszkaniowe badanych rodzin	216
4. Opinie badanych o własnych warunkach mieszkaniowych	246
5. Dynamika zmian środowiska mieszkaniowego wsi	252
5.1. Zmiany w domu w ciągu ostatnich pięciu lat	252
5.2. Zmiany planowane w perspektywie pięciu lat	260

Rozdział szósty

Warunki rozwojowo-edukacyjne dzieci i młodzieży wiejskiej	271
1. Dziecko w domu i rodzinie	271
1.1. Sprzęty posiadane przez dziecko	277
1.2. Miejsce odrabiania lekcji	288
2. Aktywność gospodarcza dziecka	294
2.1. Pomoc dzieci w pracach domowych i gospodarskich	294
2.2. Opinie rodziców o pracy dzieci	298

3. Dążenia edukacyjne rodziców dzieci wiejskich	314
3.1. Opinie rodziców o czynnikach rozwoju dziecka	317
3.2. Szanse edukacyjne dzieci i młodzieży w opinii rodziców	325
3.3. Przyszłe wykształcenie dzieci w sferze życzeń rodziców	332
3.4. Plany rodziców związane z przyszłym miejscem zamieszkania dzieci	338
3.5. Wiedza rodziców o warunkach kształcenia we współczesnej Polsce	346

Rozdział siódmy

Przemiany kulturowe społeczności wiejskiej a warunki rozwojowe dzieci	367
1. Pojęcie kultury w aspekcie antropologicznym i metodologicznym	367
2. Społeczne układy uczestnictwa w kulturze	376
3. Formy uczestnictwa społeczności wiejskiej w kulturze symbolicznej	380
3.1. Częstotliwość kupowania i rodzaje czytanej prasy	380
3.2. Czytelnictwo książek i źródła ich zdobywania	395
3.3. Częstotliwość słuchania programów radiowych i ich rodzaje ...	405
3.4. Częstotliwość oglądania programów telewizyjnych i ich rodzaje	419
3.5. Częstotliwość chodzenia do kina	432
4. Warunki kulturowe środowiska wiejskiego a rozwój dziecka	440

Rozdział ósmy

Ciągłość zjawiska deficytu edukacyjnego dzieci i młodzieży wiejskiej w badanym rejonie w latach 1970–1998 na tle ogólnopolskim	443
1. Stopień skolaryzacji dzieci i młodzieży wiejskiej w Polsce – tło problemu badań	443

2. Poziom kompetencji poznawczych a rozwój umysłowy dzieci i młodzieży	453
3. Rozumienie tekstu pisanego a poziom kompetencji szkolnych i sprawność umysłowa dzieci i młodzieży	465
4. Rozumienie tekstu a status kulturowy dzieci i młodzieży	475
P o d s u m o w a n i e	
Rozwój cywilizacyjny a zastój socjalizacyjno-edukacyjny wsi	481
Wybrana bibliografia	491
A n e k s (na CD)	